



MEDAL „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

WOLNOŚĆ NASZEGO KRAJU TO BYŁO DZIEŁO TYSIĘCY LUDZI, ICH MYŚLI I CZYNÓW

ISSN 2300 9527

Zarząd Stowarzyszenia „Sieć Solidarności”, którego celem jest kultywowanie ideałów i wartości oraz tradycji ruchu społecznego Solidarność, uchwałą z dnia 7 kwietnia 2014 roku ustanowił MEDAL „DZIĘKUJEMY

ZA WOLNOŚĆ”. MEDAL MA STANOWIĆ SYMBOLICZNE WYRAŻENIE WDZIĘCZNOŚCI I PODZIĘKOWANIA DLA MOŻLIWIE SZEROKIEGO KRĘGU LUDZI, KTÓRZY W OKRESIE

PO 13 GRUDNIA 1981 ROKU BRALI UDZIAŁ W TWORZENIU WOLNOŚCI, NIEPODLEGŁOŚCI, DEMOKRATYCZNEJ I SAMORZĄDNEJ RZECZPOSPOLITEJ POLSKI.



Z okazji 35. rocznicy przełomowych wydarzeń, do których zaliczyć należy - przede wszystkim - wybory 4 czerwca, powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego, reformy ustrojowe i gospodarcze, odrodzenie samorządu terytorialnego - wybory 27 maja 1990 roku, wydarzenia w Europie środkowo-wschodniej, ale także burzenie pomników, jak np. Lenina w Nowej Hucie czy muru berlińskiego, a także 40. rocznicy powstania Ruchu „Wolność i Pokój”, Stowarzyszenie Sieć Solidarności pragnie uhonorować Medalami „Dziękujemy za

wolność” kolejną grupę ludzi szeroko rozumianego ruchu społecznego Solidarność. Łącznie przyznano dotychczas 1007 medali, w tym w niniejszej XXIX edycji przyznano 34 medale.

Projekt Medal „Dziękujemy za wolność” realizowany jest przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego. Uroczystość obchodów w ramach DNI WOLNOŚCI I SAMORZĄDNOŚCI 27 maja– 4 czerwca 2025, odbywa się pod patronatem Prezydenta m. Krakowa Aleksandra Miszańskiego.

Edward Nowak

UHONOROWANI MEDALEM „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

Biogramy osób wobec których złożono indywidualne wnioski

Gabriel Abratowicz (1952)



W latach 1971-1973 był aktorem Studenckiego Teatru „38” w Krakowie, w l. 1973-1976 w Teatrze im. Al. Fredry w Gnieźnie, w l. 1976-1979 w Teatrze im. Szaniawskiego w Wałbrzychu a w l. 1979-1980 w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu. W latach 1980-1984 w Krakowie, we wrześniu 1980 r. wstępuje do związku „Solidarność” przy Teatrze Bagatela. Zostaje członkiem Rady Artystycznej Teatru, z której usunięto go w grudniu 1981r.

W stanie wojennym pomagał, zbierając pieniądze na wsparcie internowanych działaczy związku „Solidarność” i rozprowadzał biulę i wydawnictwa Kultury Paryskiej w środowisku artystycznym Krakowa. W 1984 r. stracił etat, co wiąże ze swoją wcześniejszą działalnością w Solidarności. Następnie w l. 1985-1986 zatrudnia się w Teatrze „Maszkaron” w Krakowie.

W 1986 r. podczas pobytu teatru za granicą, postanawia tam pozostać. Rozpoczyna starania o uzyskanie azylu politycznego w RFN, który otrzymał w 1988 r. Jako artysta malarz, w latach 1986–1999 brał czynny udział w wielu wystawach prezentujących środowisko artystów polskich na emigracji w Monachium oraz działał w Związku Uchodźców Polskich w Niemczech. Od października 1988 do 1992 r. pracował w Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa w Monachium, jako spiker, lektor i dziennikarz, w okresie ważnych przemian w Polsce.

W l. 1994–2002 pracował jako dziennikarz „Gazety Emigracyjnej” w Monachium i „Gazety Wyborczej” o/Kraków. Ukończył

w Monachium studia graficzne w APA. Po powrocie do kraju był aktorem (2004–2018) w teatrach Krakowa; Teatr Ludowy, Teatr M.I.S.T, Teatr Norma i Teatr Cracovia; 2016–2017. W 2022 r. wstąpił do Stowarzyszenia Sieć Solidarności, w którym jest bardzo aktywnym w dziedzinie kultury, zapraszając członków i sympatyków na liczne wydarzenia kulturalne i muzealne.

Tomasz Andrusikiewicz (1966)



brał aktywny udział w działalności Małopolskiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”, pomagał w pracy prezydium MKO, Adama Szostkiewicza – rzecznika prasowego, przy funkcjonowaniu biura na ul. Siennej 5, gdzie mieścił się sztab wyborczy. Wchodził w skład grupy wspomagającej kampanię Mieczysława Gila (był jego asystentem) wraz z Jackiem Korbasem, Katarzyną Kolendą, Jackiem Wcisło, Stanisławem Jankowskim. Warto zaznaczyć, że Mieczysław Gil uzyskał w wyborach 4 czerwca najlepszy wynik w kraju. Wcześniej był zaangażowany w działalność niezależnego harcerstwa, m. in. był członkiem zespołu redakcyjnego Biuletynu Duszpasterstwa Harcerzy i Harcerzy „Czuwajmy”, jak również w ramach niezależnej Harcerskiej Agencji Informacyjno-Filmowej HAIF był akredytowany jako fotoreporter w trakcie Pielgrzymek Jana Pawła II do Ojczyzny w roku 1983 oraz 1987 roku.

Pokłosiem tej działalności były wystawy fotograficzne organizowane poza kontrolą cenzury w Kościele OO Dominikanów w Krakowie i Poznaniu.

Halina Borończyk (1945–2023)



W 1968 roku kończyła Wydział Chemii UJ, nauczycielka chemii w VI Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Krakowie, była założycielką i przewodniczącą NSZZ „Solidarność” przy tymże Liceum. W stanie wojennym jako wprawna „maszynistka” (miała srebrną odznakę Stowarzyszenia Stenografów i Maszynistek) przepisywała teksty ulotek i dokumentów solidarnościowych. Jej mieszkanie było punktem kontaktowym wrocławskiego RKS (J. Pinióra) z RKW Małopolska, a następnie punktem kolportażu prasy i publikacji niezależnych.

Brała aktywny udział w kampanii wyborczej MKO w 1989 na Osiedlu Rydla w Bronowicach. Oddana licznym działaniom charytatywnym ostatnie lata poświęciła pomocy potrzebującym jako siostra Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Odznaczona Złotym Krzyżem (1990), w 2001 za zasługi dla NSZZ „Solidarność” została wpisana do Księgi Pamięci Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania.

Joanna Duska z d. Birczyńska (1951)



Pochodzi ze znanej w Krakowie rodziny. Ukończyła I LO im. B. Nowodworskiego (1969), a następnie studia polonistyczne na UJ (1974), oraz historię sztuki (1978). Od roku 1974 pracowała w Instytucie Badań Literackich (IBL) PAN a następnie w Instytucie Języka Polskiego PAN, a od roku 2012 do przejścia na emeryturę w roku 2023; obroniła pracę doktorską (2008).

Była uczestnikiem ostatniego zebrania Komisji Zakładowej ZNP w PAN we wrześniu 1980, oraz delegatką Krakowskiej Pracowni IBL w Warszawie na zebraniu założycielskim Związku Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty, który potem przystąpił do Solidarności. Przewodnicząca KZ „Solidarności” w IJP PAN oraz członek Komisji Międzyzakładowej przy Placówkach PAN i PAU, a w latach 2019–2023 przewodnicząca tej Komisji.

Przez wiele lat była czynnym przewodnikiem beskidzkim, członkiem Studenckiego Koła Przewodników Górskich. Ze wspomnień Jana Środonia, wynika, że współpracowała z nim już w okresie opozycji przedsierpniowej w zakresie dystrybucji literatury drugiego obiegu. Na samym początku stanu wojennego, ukrywał się u niej a ona sama pełniła funkcje łączniczki w ważnych sprawach powstającego podziemia.

Odbывały się w tym domu spotkania dot. biuletynu informacyjnego KZ PAN. Ukrywała także inne osoby, np. członka Solidarności Rolników Indywidualnych Karola Tarnowskiego. W okresie późniejszym współpracowała przy dystrybucji podziemnych wydawnictw, kilkakrotnie trafiał do niej cały transport z Warszawy. Współpracowała przy wyborach 4 czerwca 1989 r.

Lesław Dykacz (1965)



W latach 1981–1984 jako uczeń VLO w Gliwicach współtworzył Niezależne Zrzeszenie Młodzieży. W stanie wojennym wspólnie z Solidarnością Nauczycielską organizował tajne nauczanie prawdziwej historii Polski oraz literatury emigracyjnej. Jako student UJ w Krakowie zaangażował się w działalność Organizacji Studenckiej KPN, uczestniczył też we wspólnych akcjach z NZS, WiP, FMW, PPS. Uczestniczył w manifestacjach i walkach ulicznych z milicją w Krakowie i Nowej Hucie, uroczystościach rocznicowych, akcjach ulotkowych, malowaniu napisów, kolportażu wydawnictw drugiego obiegu (prasa podziemna, książki).

W drugiej połowie lat 80-tych aktywnie uczestniczył w Duszpa-

sterstwie Ludzi Pracy prowadzonym przez ks. Kazimierza Jancarza w Krakowie – Mistrzejowicach oraz o. Jana Siemińskiego w Gliwicach. W 1988 uczestniczył w obchodach 20-lecia marca 68, strajku okupacyjnym Miasteczka Studenckiego w Krakowie, wspieraniu strajku w Hucie.

Przynależy do krakowskiego środowiska piłsudczyckiego w którym aktywnie działa do chwili obecnej. Uczestniczył od drugiej połowy lat 80-tych w ratowaniu Kopca J. Piłsudskiego na Sowińcu (jest aktywnym członkiem Komitetu Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego, w lutym 2025 wybranym na Wiceprzewodniczącego Komitetu) oraz w Marszach Szlakiem I Kompanii Kadrowej Kraków-Kielce.

Władysław Frasyniuk (1954)

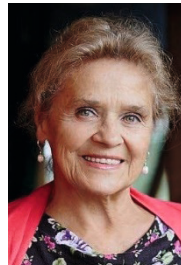


W 1974 ukończył Technikum Samochodowe we Wrocławiu, do 1980 pracował jako kierownik w przedsiębiorstwach transportowych. Od 1993 jest udziałowcem FF Fracht Sp. z o.o., zajmującej się spedycją, logistyką i transportem.

Członek NSZZ „Solidarność” od chwili powstania, członek Krajowej Komisji Porozumiewawczej a następnie Komisji Krajowej (1981), przewodniczący zarządu Regionu Dolny Śląsk (od VI.1981). 13 grudnia 1981 uniknął internowania, kierował tajnym Regionalnym Komitetem Strajkowym Dolny Śląsk (1981–82), wchodził w skład Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej (TKK) 5 października 1982 został aresztowany. skazany wyrokiem Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu na karę 6 lat pozbawienia wolności. Osadzony w Zakładzie Karnym w Barczewie (uczestniczył w proteście o status więźnia politycznego, skazany na 10 miesięcy pozbawienia wolności) oraz w Zakładzie Karnym w Łęczycy. 27 lipca 1984 został zwolniony na mocy amnestii. 31 sierpnia 1984 skazany przez kolegium do spraw wykroczeń na 2 miesiące aresztu, zwolniony 31 października tegoż roku.

13 lutego 1985 został aresztowany (wraz Bogdanem Lisem i Adamem Michnikiem) w Gdańsku po spotkaniu z Lechem Wałęsą. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku skazany został na 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zwolniony we wrześniu 1986 na mocy amnestii. Po wyjściu z więzienia był członkiem TKK (1986–1987), przewodniczył Regionalnej Komisji Wykonawczej (1987–1990), do 1989 był członkiem Krajowej Komisji Wykonawczej. W 1989 brał udział w plenarnych rozmowach Okrągłego Stołu. Był członkiem Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”. Nie kandydował do Sejmu kontraktowego. W późniejszych latach aktywnie działał politycznie do 2009 r. W latach 1982–1989 współpracował z działaczami podziemnymi a potem jawnych struktur Solidarności, głównie z Komisją Robotniczą Hutników oraz RKW Małopolska, w tym szczególnie z Stanisławem Handzlikiem, Janem Ciesielskim i Edwardem Nowakiem, zarówno bezpośrednio jak i poprzez łączników i doradców, głównie Barbarę Labudę.

Anna Fryjewicz dd. Gąsienica-Giewont (1941–2020)



Drużynowa w ZHP od końca lat 50. do 1962 r. W 1968 roku uczestniczyła w demonstracji studenckiej w Krakowie. Od października 1980 roku była członkiem „Solidarności”. Była inicjatorką (wraz z mężem Krzysztofem) powstania Komitetu Założycielskiego „S” w hotelu „Kasprowy” w Zakopanem, przewodnicząca komisji zakładowej. W 1981 roku została delegatką na rozmowy branżowe przy KK „S” w Sopocie oraz reprezentantką Zakopanego na I Regionalnym Zjeździe „S” Małopolskiej w Tarnowie. Współorganizatorka i przez wiele lat działaczka Duszpasterstwa Ludzi Pracy u ojców Pallotynów na Krzeptówkach w Zakopanem. Po 13 grudnia przez miesiąc się ukrywała. Od 1982 roku

współorganizatorka i działaczka Komitetu Pomocy Internowanym. Kolporterka wydawnictw podziemnych. Śledzona i wielokrotnie przesłuchiwana. Organizatorka wraz z mężem (we współpracy z krakowską kurią) pobytu w Zakopanem rodzin represjonowanych z całej Polski; żywiła przyjezdnych oraz bezpłatnie udostępniała swój dom na ich wypoczynek.

Uczestniczyła w akcjach ulotkowych, kolportowała prasę i wydawnictwa podziemne (m.in. wydawnictwa NOWA). Współorganizatorka i uczestniczka strajków w orbisowskich hotelach Zakopanego. Brała udział w organizowaniu tajnych spotkań z działaczami „S” z całej Polski.

W wyborach 4 czerwca 1989 roku pełniła rolę męża zaufania. Uhonorowana Krzyżem Wolności i Solidarności oraz Medalem za Zasługi dla Małopolskiej Solidarności.

Krzysztof Fryjewicz (1944–2021)



Był inicjatorem (wraz z żoną Anną) powstania Komitetu Założycielskiego „Solidarność” w hotelu „Kasprowy” w Zakopanem. Członek „Solidarności” od października 1980 r. W latach 1980–1990 uczestnik Duszpasterstwa Ludzi Pracy u ojców Pallotynów na Krzeptówkach w Zakopanem.

13 grudnia 1981 roku internowany w Ośrodku Odosobnienia w Załężu koło Rzeszowa (zwolniony 31 stycznia 1982). Kolporter wydawnictw podziemnych (m.in. książek wydawnictwa NOWA, prasy „Solidarność” oraz innych wydawnictw drugiego obiegu). Uczestnik akcji ulotkowych, współorganizator i uczestnik strajków w orbisowskich hotelach Zakopanego. Organizator wraz z żoną Anną (we współpracy z krakowską kurią) pobytu w Zakopanem rodzin represjonowanych z całej Polski. W 1989 roku uczestniczył w kampanii wyborczej KO „Solidarność”.

Odnaczony Krzyżem Wolności i Solidarności oraz Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości, a także wyróżniony odznaką XXV-lecia NSZZ Solidarność Regionu Małopolska.

Stanisław M. Gąsiorowski (1932–2000)



Wybitny geolog dr. hab., a także autor prac filozoficznych i literackich, np. książki „*poza granicą myśli – Wszystko*”. Pracował w Instytucie Nauk Geologicznych PAN w Krakowie. W pierwszych miesiącach stanu wojennego, w jego domu na Salwatorze, ukrywał się Władysław Hardek (VI–VII 1982). W tamtym początkowym okresie tworzenia struktur podziemnych dokumenty RKW Małopolska sygnowali swymi nazwiskami W. Hardek, S. Handzlik, Jan Pacula (aresztowany 29 IX 1982) oraz J. Ciesielski (ujawnił się w kwietniu 1983).

Waga tego mieszkania sprawdziła się szczególnie po aresztowaniu Stanisława Handzlika, co było poważnym ciosem dla podziemia i wymagało zmian organizacyjnych ale także dla organizacji ważnych spotkań z łącznikami z innych regionów np. – z Barbarą Labudą z Wrocławia i doc. Michałem Nawrockim z Warszawy – w ramach merytorycznych, programowych przygotowań do posiedzenia TKK, które doszło do skutku 21–22 lipca w Warszawie.

Jan Środoń wspomina, że wraz z Hardkiem, dzięki Gąsiorowskiemu, byli na spotkaniu u Rostworowskich podczas rozmowy Hardka z prof. Emanuelem Rostworowskim i jego bratem dr Markiem Rostworowskim (wtedy kustoszem Muzeum Czartoryskich, a w rządzie J.K. Bieleckiego min. kultury)

Anna Karaś (1925–2017)

Była pracownikiem badawczym Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie. Od końca 1981 r. ukrywał się w jej mieszkaniu Jan Środoń, gdzie redagował Biuletyn Informacyjny PAN, było to także miejsce spotkań m.in. z Jerzym Zdradą doradcą merytorycznym



Władysława Hardka. Anna Karaś była żoną b. rektora UJ Mieczysława Karasia.

Jan Środoń wspomina: Dowiedziawszy się od swojej koleżanki z Instytutu Badań Literackich Joanny Birczyńskiej (obecnie po mężu Duskiej) o tym, że od 14 grudnia ukrywam się w jej mieszkaniu zaproponowała, że może mnie przyjąć, gdyż Święta spędza u siebie. W wyniku ustaleń między paniami przeprowadziłem się do niej 22 grudnia wieczorem i ukrywałem się tam do końca 1981 roku, redagując codzienny biuletyn informacyjny komisji zakładowej Solidarności w PAN w Krakowie. W mieszkaniu był ruch, bo przychodziło kilka osób z informacjami i po biuletyn a i ja wychodziłem codziennie przekazując zebrane informacje do konsulatu amerykańskiego. Pani Karasiowa zносиła te krzątanie z olimpijskim spokojem.

Joanna Koziół (1961)



Wstąpiła do KPN (Konfederacji Polski Niepodległej) w Krakowie na początku 1982 r., wraz z dwoma osobami, z którymi uczęszczała do Policealnego Studium (Obsługa Ruchu Turystycznego). W ramach działalności w KPN podejmowała różne aktywności, brała udział w kilku akcjach organizowanych przez krakowskie struktury KPN, przechowywała materiały, wydawnictwa oraz ulotki KPN oraz materiały przywiezione do jej domu w Krakowie po zakończeniu strajku studentów NZS na UJ, przewoziła matryce drukarskie do drukarni, brała udział w kolportażu ulotek. Uczestniczyła w kwietniu 1982 w składaniu wieńca na Grobie Nieznanego Żołnierza w Krakowie w rocznicę Zbrodni Katyńskiej. W 1984 roku współpraca z KPN uległa rozluźnieniu. Od 1984 r. nawiązała kontakt ze strukturami opozycyjnymi związanymi z Solidarnością i we współpracy ze strukturami NZS brała udział w kolportażu wydawnictw drugiego obiegu i ulotek. Używała także swoje mieszkanie na spotkania i wykłady tzw. latającego uniwersytetu (1984). Uczestniczyła w 1985 r. w obserwacji lokalu wyborczego na osiedlu Azory w ramach akcji liczenia frekwencji w czasie wyborów do Sejmu, a także zbierania danych od innych obserwatorów i przekazanie ich dalej. Podczas wyborów 1989 roku brała udział w akcjach informacyjnych i profrekwencyjnych, organizowanych przez komitety obywatelskie „Solidarność”.

Roma Kościeszka-Kusztętko (1960),



Przed rokiem 1980 przewoziła na terenie woj. katowickiego wydawnictwa bezdebitowe drukowane przez KSS KOR, później rozpowszechniane przez ojca Ryszarda Kościeszka – Kusztętko. Jako działaczka harcerska była zaangażowana w inicjatywę niezależnego ruchu harcerskiego takie jak Kęgi im. Andrzeja Małkowskiego i Duszpasterstwo Harcerskie na Śląsku (1980–1987). Działała również w Ruchu Wolność i Pokój (1987–1990), biorąc udział w różnych akcjach WiP-u. Została m.in. ukarana przez Kolegium do spraw wykroczeń grzywną oraz zatrzymaniem w 1989 roku za plakatowanie. W ramach działalności w tym Ruchu pomagała również organizować Międzynarodową Konferencję Praw Człowieka w kościele w Mistrzejowicach (Kraków–Nowa Huta) w sierpniu 1988 roku. Pośredniczyła też w kontaktach ojca z działaczami struktur konspiracyjnych Krakowa.

Stanisław Krzyworzeka (1954)

Po zakończeniu służby wojskowej pracował w Hucie im. Lenina na Wydziale Walcowni Gorącej Taśm, w brygadzie elektryków, w której większość osób była negatywnie nastawiona do panującego wówczas ustroju. Był zwolennikiem zmian. Od samego początku, gdy tylko zaczęła rodzić się Solidarność, włączył się do działań na rzecz jej utworzenia.



W czasie stanu wojennego czynnie uczestniczył w oporze przeciwko ówczesnej dyktaturze. Polegało to głównie na braniu udziału w strajkach na terenie huty oraz wydziale, w którym pracował, manifestacjach i plakowaniu, kolportażu materiałów drugiego obiegu, codziennej pracy podziemnej Solidarności. Nigdy nie odmówił jakiegokolwiek pomocy. Właśnie dzięki takim ludziom jak Stanisław Krzyworzeka, powstała oddolnie Solidarność przetrwała w podziemiu przez wiele lat aż do 1989 r.

Ryszard Młynarczyk (1966–2021)



Już w liceum (IV LO w Bytomiu) uczestniczył w działaniach szkolnej konspiracji. W 1986 r. rozpoczął studia na UJ w Krakowie na wydziale Prawa i Administracji; był radcą prawnym. Aktywny członek Ruchu „Wolność i Pokój”; brał udział w wielu akcjach, m.in. w pikiecie pod konsulem ZSRR w spr. wycofania wojsk sowieckich z Afganistanu w grudniu 1987, w akcjach popierających strajkujących hutników m.in. w Hucie im. Lenina (IV–V.1988), m.in. 2 maja 1988 r. w rusztunku na UJ, podczas którego został zatrzymany i ukarany grzywną, później zawieszony w prawach studenta. Brał udział w Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka zorganizowanej przez Komisję Interwencji i Praworządności „Solidarność” oraz Ruch WIP w Krakowie-Mistrzejowicach 25–28 sierpnia 1988 r. Skazany wyrokiem Sądu W-wa Śródmieście (IX 1988 r.) karę odbywał w ZK Służewiec; po wyjściu nadal brał udział w bojkocie Studium Wojskowego. Pomimo tego uczestniczył w drukowaniu „Biuletynu bojkotowego”. W grudniu 1988 brał udział w wiecu pod Collegium Novum w obronie osób represyjnie skreślonych z listy studentów a następnie w akcji „Ekipa stanu wojennego na śmietnik historii” w Warszawie.

Aktywny podczas tzw. wydarzeń lutowych 1989 r. w Krakowie; 17 lutego w wiecu domagającym się ponownej rejestracji NZS, 23 lutego – udział w happeningu z okazji 71 rocznicy powstania Armii Czerwonej zorganizowanym przez WIP, NZS, FMW, KP; 24 lutego 1989 r – wiec na Rynku Gł. Jest wciąż karany, np. za organizację wiecu pod C.Novum (4.04.1989) w obronie Teatru 38, przeciwko budowie hotelu w Cichym Kąci (5.04.1989). Czynnie uczestniczył w manifestacjach majowych 1989 r., m.in. 29.04.1989. ponownej rejestracji NZS; 15.05 (AS WIP) w proteście przeciwko obowiązkowemu szkoleniu studentów w Studium Wojskowym; 16, 17 i 18 maja przeciwko obecności Armii Czerwonej w Polsce po hasłem „Sowieci do domu”, nie ustawał w domaganiu się usunięcia z roty przysięgi wojskowej fragmentu o sojuszu z Armią Radziecką oraz wprowadzeniem możliwości odbywania zastępczej służby wojskowej.

Po wyborach 4 czerwca 1989 r. w dalszym ciągu uczestniczył w działalności, m.in. brał udział w protestach trwających do końca 1989 r.: „Bojkot Studium Wojskowego”, w latach 1991–1992 w akcji „Tama tamie” skierowanej przeciwko budowie zapory w Czorsztynie-Niedzicy, w latach 1986 r. – 1990 r. w protestach przeciwko budowie elektrowni jądrowej w Żarnowcu. Rysiaczek jak go nazywano, zmarł w wieku zaledwie 45 lat.

Stanisław Olbrych (1949)



Pracownik techniczny (szlifierz) w krakowskim ośrodku Instytutu Nauk Geologicznych PAN i mieszkał w czasie stanu wojennego w mieszkaniu służbowym na terenie Ośrodka przy ul. Senackiej. Miejsce to, w okresie stanu wojennego i aż do 1989 roku funkcjonowało jako ważny węzeł sieci kolportażu wydawnictw podziemnych. Tytuły krakowskie: *Hutnik*, *Kronika*

Małopolska, *Biuletyn Małopolski*, *Mała Polska*, 13 Grudnia, docierały do niego w ilościach po kilkadziesiąt egzemplarzy, inne tytuły krakowskie i tytuły z całej Polski w ilościach znacznie mniejszych, wg. jego pamięci było to rzędu stu różnych tytułów i różne wydawnictwa okazjonalne (także znaczki poczty podziemnej). Znaczna część z nich jest zachowana w pojedynczych egzemplarzach w INGPAN.

Nocami zajmował się ich sortowaniem i zszywaniem wydruków. Był w kontakcie z kilkunastoma osobami, które przynosiły i odbierały tę bibułę. Tą samą drogą wędrowały też przez niego ryzy papieru dla drukarni. Wyjątkowo sam dostarczał bibułę. Współpracował na terenie Instytutu z śp. prof. Elżbietą Turnau i Marią Sidorowicz. O jego działalności wiedział kierownik placówki śp. prof. Stanisław Kwiatkowski. Opowieść Stanisława Olbrycha o tej działalności została nagrana i jest dostępna w INGPAN.

Natasza Piekniwska-Sandbu



Obywatelka Norwegii, polskiego pochodzenia, wieloletnia dziennikarka głównego dziennika norweskiego Aftenposten. Pracę dyplomową w Norweskiej Szkole Dziennikarstwa pisała o historii Tygodnika Powszechnego.

Edward Nowak, poznał ją podczas pobytu z ramienia Solidarności w Oslo w sierpniu 1980 roku. 12 grudnia 1981 r. przyjechała do Krakowa wraz z grupą norweskich dziennikarzy. Dzień później wprowadzony został stan wojenny. Ekipa musiała wrócić do Norwegii a ona sama skontaktowała się z biurem powstałym ad hoc przy kościele Sw. Marcina w Warszawie. Jako jedna z pierwszych osób przekraczających granicę, wywiozła pierwszym promem do Szwecji w stanie wojennym listy aresztowanych i internowanych.

Jeszcze przed stanem wojennym Einar Braathen opublikował cztery numery pisma „Solidaritet–Bulletin” („Biuletyn Solidarności”). Pierwszy numer pojawił się tuż po ogłoszeniu w Polsce stanu wojennego. Redaktorem naczelnym tego pierwszego numeru był późniejszy dyplomata norweski Dag Mjaaland, drugi i trzeci numer, redagowała Natasza Piekniwska-Sandbu z pomocą innych.

Regularnie jeżdżąc do Polski podczas stanu wojennego, przynosiła pomoc dla zdelegalizowanej Solidarności, m.in. pieniądze od norweskiej organizacji Solidaritet Norge-Polen dla Solidarności w Nowej Hucie, farbę drukarską, sprzęt drukarski i sprzęt do odsłuchiwania radia milicyjnego. Do Norwegii wracała z informacjami i analizami o wydarzeniach w Polsce oraz potrzebach Solidarności podziemnej. Wraz z mężem, Jo Sandbu, organizowali też pomoc charytatywną dla Polski, we współpracy z Centralnym Szpitalem Onkologicznym w Oslo, przywieziony został m.in. sprzęt dla szpitali, taki jak łóżka, wózki inwalidzkie, lekarstwa i materiały medyczne, głównie do szpitali w Nowej Hucie.

Natasza Piekniwska-Sandbu była także oficjalnym tłumaczem podczas uroczystości wręczenia Pokojowej Nagrody Nobla dla Lecha Wałęsy, którą odbierała jego żona Danuta wraz z synem Bogdanem. Zawsze zaangażowana w zasady i funkcjonowanie demokracji, nadal śledzi na bieżąco wydarzenia w Polsce, Ukrainie i reszcie Europy. Jej syn Martin Sandbu, ekonomista i dziennikarz brytyjskiego dziennika The Financial Times, regularnie komentuje te wydarzenia w swojej gazecie.

Wojciech Pięciak (1967)

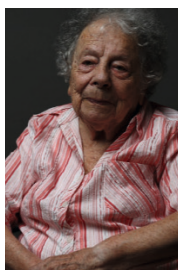
Germanista, z zamiłowania historyk, dziennikarz i redaktor, autor wielu pozycji książkowych. W 1989 r.: debiutował w drugoobiegowym tygodniku „Czas Solidarności”. Od września 1991 r. do dziś: członek redakcji „Tygodnika Powszechnego”. W latach 2005–2011 członek zarządu „Tygodnika Powszechnego” sp.z o.o., a także członek Rady Fundacji Tygodnika Powszechnego. Jako publicysta specjalizuje się w problematyce niemieckiej, a ostatnio także ukraińskiej. Od 2016 r. organizuje pomoc dla walczącej Ukrainy.



Rozpoczął działalność opozycyjną jako uczeń I LO im. Nowodworskiego. Był „bibliotekarzem”: prowadził nielegalną biblioteczkę książek i wydawnictw drugiego obiegu aż do 1989 roku. Równocześnie współorganizował „latający Uniwersytet”. Jesienią 1986 roku przeszedł przeszkolenie drukarskie w Wydawnictwie Myśli Nieinternowanej i rozpoczął pracę jako drukarz tej podziemnej oficyny Razem. Od jesieni 1986 r. do 1989 r. zaczął działać w Krakowskiej Wspólnocie Akademickiej. Współorganizował wykłady, spotkania i dyskusje, a także wspólne wyjazdy na obozy formacyjno-szkoleniowe w Groniu, akcje plakatowania uczelni na 20. rocznicę Marca 1968 r., w maju 1987 r. wieczór pamięci śp. Stanisława Pyjasa. Prócz tego kolportował bibułę i książki od innych dostawców w środowisku studenckim. Brał udział w większości manifestacji w Krakowie w 1988 i 1989 roku.

Jako student germanistyki UJ pojechał na półroczne obozowe studia do Drezna (NRD), nawiązał kontakty z kilkoma przedstawicielami tamtejszej opozycji w Dreźnie i Berlinie Wschodnim, skupionymi wokół nielegalnych pism „Arche Nova” i „Grenzfall”. Wydawnictwa niezależne z NRD woził do Polski, natomiast opozycjonistom z NRD zawoził książki i gazety, opowiadające o sytuacji w Polsce, o polskiej historii i o „Solidarności”, książki wydane na Zachodzie po rosyjsku. Z NRD przewoził zakupione tam odczynniki chemiczne i materiały potrzebne do druku. Po powrocie, w lutym 1989, został członkiem redakcji podziemnego tygodnika małopolskiego „Czas Solidarności” do lipca 1989 r. Publikował teksty w drugoobiegowym piśmie dla młodzieży „Promieniści”, wydawanym w Krakowie pod pseudonimem „Andrzej Czarnecki”. We wrześniu 1989 r., gdy w NRD zaczynała się Jesień Ludów, razem z Pawłem Chojnickim założyli inicjatywę pod nazwą „Solidarność Polsko-Niemiecka”. W październiku 1989 r. zorganizowali demonstrację solidarności z opozycją w NRD: na Rynku w Krakowie, pod Ośrodkiem Kultury NRD na ulicy Stolarskiej, gdzie zamurowali cegłami wejście na znak solidarności z Niemcami z NRD. We wrześniu 1989 r., zaczął publikować w także w innych tytułach prasowych (drugoobiegowej i już legalnej) teksty na temat Niemiec, a zwłaszcza NRD i tamtejszej opozycji.

Teresa Reguła (1928)



Była pierwszą socjolog zatrudnioną w psychiatrii przez prof. Antoniego Kępińskiego. Zasłynęła również jako założycielka i długoletnia prowadząca klub pacjentów „Zawilec”.

W NSZZ „Solidarność” była aktywna od września 1981 roku w Komisji Zakładowej Akademii Medycznej i Państwowego Szpitala Klinicznego w Krakowie. Podczas stanu wojennego i w następujących po nim latach Teresa Reguła współpracowała z Arcybiskupim Komitetem Pomocy Więzionym i Internowanym koordynując pomoc udzielaną osobom represjonowanym, zwalnianym z pracy, rodzinom internowanych i więzionych oraz samym zwalnianym z więzień i ośrodków internowania, często pozbawionym środków do życia. Odpowiedni punkt został zorganizowany i działał kilka lat w parafii kościoła św. Anny przy dużej współpracy proboszcza ks. Sudera i zespołu wolontariuszy. Miejsce to stało się punktem kontaktowym dla działaczy opozycyjnych, z tego powodu była wielokrotnie wzywana na „rozmowy wyjaśniające” przez Służbę Bezpieczeństwa. Po kilku latach działalność punktu pomocy

została przeniesiona do Nowej Huty pod opiekę ks. Jancarza. W Klinice Psychiatrii była kolporterką wydawnictw nielegalnych oraz opiekowała się przetrzymywanymi tam pod opieką medyczną działaczami opozycyjnymi. Po wznowieniu legalnej działalności NSZZ „Solidarność” była wybrana do władz i brała aktywny udział w prowadzeniu kampanii przed wyborami 4 czerwca. Od wielu lat na emeryturze.

Tadeusz Rola (1954)



Działacz Solidarności 1980–89, Duszpasterstwa Ludzi Pracy (ks. Adam Wiktor) Nowy Sącz, KPN 1987 r. współzałożyciel Okręgu Podhalańskiego (szef okręgu – Włodzimierz Olszewski). Handlowiec, obecnie emeryt. Wielokrotnie zatrzymywany za działalność opozycyjną, inwigilowany do listopada 1989 r. Akcje ulotkowe, plakatowe (tworzone osobieście) pikiety, kolportaż wydawnictw podziemnych, prowadzenie punktu spotkań opozycji.

Prowadził kiosk RSW „Ruch”, który wykorzystywał jako punkt kontaktowy. Nękania przesłuchaniami i rewizjami (sprawy: „Lato 80”, „Sos”, „Kioskarz”, „Ruch”, „Radykalni”, „Zorza”) i inne. Szef O. Podhalańskiego KPN 1989–92. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2009), Krzyż Wolności i Solidarności (2017), Odznaka honorowa „Działacza opozycji antykomunistycznej”.

Jerzy Roś (1966)



Mieszkaniec Olkusza, uczęszczał do I LO im. Króla Kazimierza Wielkiego tamże, studiował w Uniwersytecie Jagiellońskim, wydział Archeologii (1990). Działalność opozycyjną rozpoczął pod koniec 1986 r. Został włączony w kolportaż wydawnictw podziemnych, a później redagowanie „Przeglądu Akademickiego” pisma KU NZS UJ. Brał udział w tworzeniu tzw.

Grup Specjalnych NZS, których zadaniem była ochrona demonstracji, ale także inne niebezpieczne akcje. Pierwszą manifestacją ochraniającą był 11 listopada 1987 r. Po wybuchu strajku (26 kwietnia 1988) w Hucie im. Lenina, w redakcji „Przeglądu Akademickiego” wydając biuletyn strajkowy przez niemal dwa tygodnie. Po pacyfikacji strajku 5 maja organizował wraz z Pawłem Grasiem, protesty studenckie, strajk absencyjny. Jesienią 1988 był delegatem środowiska krakowskiego do Komisji Krajowej NZS, a także sygnował pierwszy wniosek o ponowną legalizację.

Po rozłamie na tle oceny „okrągłego stołu”, w styczniu 1989 wycofał się Komisji Krajowej i wkrótce z czynnej działalności w KU NZS UJ. Był już wtedy czynnym działaczem Klubów Służby Niepodległości, kierowanych przez Wojciecha Ziemińskiego oraz współpracował z Solidarnością Walczącą Kornela Morawieckiego, (od jesieni 1988). 17 lutego 1989 J. Roś wraz z Robertem Bodnarem we współpracy z FMW zorganizowali wiec na Rynku Głównym w Krakowie, a potem kolejne większe lub mniejsze demonstracje.

Największa z nich 24 lutego (wraz z R. Bodnarem) była regularną bitwą uliczną; oddziały ZOMO zostały zaskoczone atakiem ze strony uzbrojonych demonstrantów. J. Roś jako jeden z głównych organizatorów demonstracji po raz kolejny został zawieszony w prawach studenta i postawiony przed komisją dyscyplinarną wraz z innymi studentami. 20 kwietnia 1989 roku miała miejsce wielka demonstracja przeciwko „okrągłemu stołowi”, współorganizowana przez NZS, KPN, FMW i WiP; były to już ostatnie tego typu akcje. Roś uczestniczył jeszcze w tzw. zadymach majowych organizowanych głównie przez WiP. Podczas wyborów 4 czerwca 1989 pomagał „Solidarności Walczącej” i Liberalno-Demokratycznej Partii „Niepodległość” w akcji organizowania bojkotu.

W kolejnym roku akademickim 1989/90 zaangażował się wraz z Mirkiem Koralewskim i Beatą Kardasz w tworzenie Funduszu Samopomocy Studenckiej „Bratniak”.

W 1989 roku, będąc na Białorusi, w ramach wymiany studenckiej, na wykopaliskach archeologicznych, poznał ludzi organizacji pn. „Czerwony Rząd”, nawiązujących do tradycji Kostusia Kalinowskiego i Powstania 1863 roku, która pragnęła odrodzenia Białorusi i połączenia się z Polską i Litwą w ramach jednej Rzeczypospolitej. Udało mu się sprowadzić dużą grupę Białorusinów związanych z tą organizacją do Polski, do Krakowa w 1991 roku. W późniejszy okresie zaangażował się nade wszystko w swoją pracę jako archeologa oraz działalność z tym związaną, prowadził prace archeologiczne w swoim rodzinnym Olkuszu, jest autorem kilku książek o wytopie srebra i łożu a także o historii ziemi olkuskiej. Obecnie pracuje poza granicami kraju, w Niemczech.

Marek Ruszczyński (1958)



Studiował w SGPiS na wydziale Społeczno Ekonomicznym w Warszawie. W czerwcu 1982 wyjechał na Mistrzostwa Świata w piłce nożnej do Hiszpanii i nie wrócił do kraju, osiadł w Paryżu, skąd w lipcu 1983 roku wyjechał do USA. Po przybyciu do USA rozpoczął działalność pomagania Rodakom, którzy w kraju protestowali przeciwko reżimowi komunistycznemu. Nawiązał kontakt z mieszkającym w Krakowie Zygmuntem Łenkiem, który przekazywał do niego regularnie informacje o prześladowaniach, protestach i demonstracjach w Krakowie i na terenie Małopolski oraz w innych regionach Polski. Uzyskane informacje przekazywał amerykańskim politykom, mediom oraz do rozgłośni Głos Ameryki i Radio Wolna Europa. Pisał artykuły i przygotowywał opracowania dotyczące sytuacji w Polsce. Pomagał dziennikarzom, którzy pisali o Polsce. Prowadził międzynarodowe kampanie na rzecz uwolnienia więźniów politycznych w Polsce. Założył i prowadził Komitet Uwolnienia Leszka Moczulskiego a potem Komitet Uwolnienia Kornela Morawieckiego. Organizował i przemawiał w czasie demonstracji i pikietowania konsulat PRL w celu wywierania stałego nacisku na reżim PRL. Pomagał też materialnie opozycji i niezależnym strukturom w Małopolsce i innych rejonach kraju. Przekazał do struktur w Krakowie dwa komputery oraz offsetową maszynę drukarską. Brał udział w pracach Światowej Ligi Antykomunistycznej i Antybolszewickiego Bloku Narodów. Przemawiał na organizowanych corocznie konferencjach tych dwóch organizacji reprezentując walczących o swoją wolność Polaków.

Maria Sidorowicz (1951)



Pracowała jako technik u prof. Elżbiety Turnau w Instytucie Nauk Geologicznych PAN w Krakowie przy ul. Senackiej. Od pierwszego dnia stanu wojennego uczestniczyła w działalności podziemnej wraz ze swoim mężem śp. Józefem Sidorowiczem, także pracownikiem PAN (Zakład Biologii Wód), który 13 grudnia 1981 uczestniczył w ratowaniu maszyn drukarskich komisji zakładowej PAN w Krakowie wraz z Teresą Passakas (dziś Szymczak). Oboje współpracowali z Teresą Passakas i Józefem Śreniowskim ps. Agnieszka, m.in. zakupując i wożąc papier dla wydawnictw podziemnych.

Uczestniczyli w demonstracjach, wzięli udział jako obserwatorzy w odsłonięciu w drugą rocznicę powstania Solidarności, tablicy „Nie oddamy Sierpnia” w Rynku Głównym w Krakowie, udostępniali swoje mieszkanie na spotkania konspiracyjne (m.in. Jerzego Zdrady z Bogdanem Borusewiczem). Maria Sidorowicz uczestniczyła w sieci kolportażu wydawnictw podziemnych, zwłaszcza wśród instytucji naukowych Krakowa (współpraca ze śp. Piotrem Tomczykiem)

oraz prowadziła bibliotekę wydawnictw podziemnych w Instytucie Nauk Geologicznych PAN. Przed wyborami czerwcowymi 1989 dyżurowała przy stoliku komisji zakładowej Solidarności PAN przy ul. Sławkowskiej rozdając materiały wyborcze Solidarności.

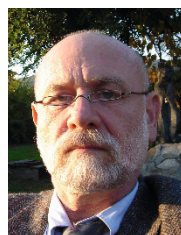
Krystyna Słoczyńska (1940)



Emerytowana pracownik naukowy na Wydziale Ceramiki i Inżynierii Materiałowej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

W okresie stanu wojennego prowadziła różnorodną działalność w ramach „Solidarności”. 13 grudnia 1981 r. brała udział w ewakuacji i zabezpieczeniu dokumentów Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność AGH. Później zbierała składki członkowskie na wydziale, zajmowała się kolportażem prasy i innych wydawnictw podziemnych, przygotowywała i rozpowszechniała gazetki i ulotki znaczone symbolem „Solidarności”. Brała udział praktycznie we wszystkich akcjach protestacyjnych i strajkach na uczelni. Zbierała także podpisy pod akcjami protestacyjnymi. Wykonywała kartki świąteczne z pieczęcią Solidarność, z ich sprzedaży zasilala konto związku. Organizowała okolicznościowe imprezy dla dzieci pod znakiem „Solidarności”. Udostępniała także swoje mieszkanie i brała udział w spotkaniach Uniwersytetu Latającego. Aktualnie prowadzi bardzo aktywną działalność charytatywną i nadal kultywuje ideał Solidarności

Józef Sułowski (1947–2023)



Inżynier, w 1976 ukończył Politechnikę Krakowską, biegły sądowy budownictwa wodnego w dziedzinie hydrologii, gospodarki wodnej i melioracji. We wrześniu 1980 współtworzył komisję zakładową „Solidarności” w Zarządzie Inwestycji Żeglugi Śródlądowej w Krakowie (późniejsza Dyrekcja Zabudowy Kaskady Górnej Wisły w Krakowie). W stanie wojennym zaangażowany w akcję kolportażu publikacji niezależnych, a także akcje pomocy osobom represjonowanym.

W okresie kampanii wyborczej 1989 szczególnie aktywny na Kazimierzu, współorganizator spotkań z kandydatami na posłów i senatorów MKO, m.in. przy kościele Bożego Ciała (wraz z przewodniczącą lokalnego KO przy ul. Wawrzyńca Lucją Szeligą, odznaczoną Medalem, „Dziękujemy za Wolność”).

Barbara Szumowska (1961)



Reżyser dokumentalista, scenarzysta, producent filmowy. Wykształcenie: w latach 1976–1980, uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego im. Romera w Rabce, w latach 1981–1986 studiowała filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim, w latach 1986–1988 studia podyplomowe dzienne, w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi, w zakresie produkcji i realizacji filmowej i telewizyjnej. W latach 1988–1989 pracowała w redakcji Teatru Telewizji, w TVP Kraków.

W latach 1992–2001 była współwłaścicielką Studia Filmowego Sigismundus Sp. z o.o., od 2002 roku pracuje w Muzeum Narodowym w Krakowie, w sekcji Audio-Video, gdzie realizuje filmy o sztuce.

Postawę opozycyjną Barbary Szumowskiej ukształtował dom rodzinny. Brat, Tadeusz Łabuz, był działaczem SKS. Ojciec, Stanisław Łabuz był założycielem NZZ Solidarność w Spółdzielni Pracy Meblomet w Mszanie Dolnej i delegatem na pierwszy krajowy zjazd NZZZ „Solidarność”.

Tuż przed wprowadzeniem stanu wojennego, w 1981 roku, brała udział w okupacyjnym strajku studenckim, w Collegium Novum

UJ. Po wprowadzeniu stanu wojennego, kolportowała ulotki na terenie miasta, Instytutu Filologii Polskiej oraz akademika. Brała udział w licznych manifestacjach przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego, zbrodni w kopalni Wujek, w obronie internowanych działaczy; w tajnych spotkaniach, odbywających się na UJ, m.in. przez dr Lucjana Suchankę, w ramach działalności Tajnego Uniwersytetu.

W latach 1982–1986 pracowała jako wolontariuszka w niezależnym radiu Rektora UJ, Alma Radio, m.in. przeprowadziła w roku 1982 rozmowę z Maciejem Szumowskim. Pomysłem autorskim było cykliczne prezentowanie na antenie Alma Radio, fragmentów pisma mówionego „Nagłos”. Ocalałe materiały przechowywane są w zbiorach Archiwum UJ. W latach 1988–1989, już pod nazwiskiem Szumowska, zajmowała się składaniem podziemnego pisma „Tumult”, założonego przez Bogdanę Klichę i Bogdanę Wojnarę.

Bożena Szwarz-Budziakowska (1957)



Studiowała filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim i psychoterapię. Pracuje jako psychoterapeutka, prowadząc własny gabinet. Bożena Szwarz-Budziakowska działała w opozycji antykomunistycznej w latach 1979–80, uczestnicząc w kolportażu wydawnictw niezależnych. W latach 1981–89 współpracowała z Krakowskim Towarzystwem Wydawniczym w zakresie przygotowywania książek do druku, czyli redakcji tekstów, tworzenia projektów okładek oraz kolportażu. Posiada status działacza opozycji antykomunistycznej. Została uhonorowana Medalem „Niezlomnym w słowie” (2011)

Krzysztof Szwiec (1954)



Był pracownikiem Zakładu Przetwórstwa Hutniczego w Bochni. W 1980 roku stał na czele Komitetu Strajkowego Hutników w ZPH w Bochni. Podpisuje porozumienie z dyr. Henrykiem Holotą o oficjalnym rozpoczęciu działalności Komitetu Robotniczego Hutników, który przekształca się później w NSZZ „Solidarność”. W 1981 zaangażowany w budowanie samorządu pracowniczego w ZPH Bochnia, był Przewodniczącym Rady Pracowniczej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany i osadzony w Załężu k/Rzeszowa (18.12.1981–25.02.1982). Po zwolnieniu nadal prowadzi aktywną działalność i buduje tajne struktury konspiracyjne na terenie Bochni, powiatu bocheńskiego i Małopolski. Uczestniczy w ich kierownictwach oraz koordynuje i tworzy siatkę kolportażu wydawnictw podziemnych. W roku 1984 ponownie aresztowany za działalność konspiracyjną i osadzony w ZK w Tarnowie. Od połowy 1988 roku na prośbę Wojewódzkiej Rady Rolników Indywidualnych założył w Bochni organizację rolników o zasięgu powiatowym i stał na jej czele do końca 1989 roku.

W 1989 członek Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”, aktywnie uczestniczy w kampanii wyborczej w czerwcu. Od wielu lat prowadzi aktywną działalność społeczną i obywatelską, m.in. jest Zasłużonym działaczem PTTK, Przewodnik Górski i Turystyczny. Uehonorowany Złotą Odznaką Honorową PTTK (1996). Posiada także Odznaką Honorową PCK (2018). Redaktor naczelny Grobla.net, doceniany za prowadzenie wiejskiej strony internetowej. Członek i działacz PSL, głównie na poziomie lokalnym w powiecie bocheńskim. Odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2016). Posiada Status Działacza opozycji antykomunistycznej (2017); uhonorowany Medalem „Niezlomnym w słowie” (2017) oraz Medalem Wolności i Demokracji im. Stanisława Mikołajczyka za działalność na rzecz Ruchu Ludowego (2023). Członek Wojewódzkiej Rady Konsultacyjnej ds. działaczy Opozycji Antykomunistycznej w Małopolsce.

Irena Ścisłowicz (1934 - 2019)



Jako repatriantka z Wołynia od najmłodszych lat zmagająca się z prześladowaniami przez UB. Brała udział w manifestacjach politycznych przeciwko komunistycznym rządów już w latach 40 a także we wszystkich kolejnych protestach ulicznych m.in w 1956 i w 1968 roku. W czasie studiów na Politechnice Krakowskiej brała czynny udział w akcji wspierającej protesty na Węgrzech m.in jako dawca krwi dla walczących Węgrów.

W roku 1980 założyła NSZZ „Solidarność” w Urzędzie Miasta Krakowa i została jego przewodniczącą. W pierwszych dniach stanu wojennego wybrała się samotnie nocą do protestujących hutników w Nowej Hucie. W efekcie tego w stanie wojennym a także potem, odbywały się w mieszkaniu Ireny Ścisłowicz przy ul. Urzędniczej regularne spotkania z hutnikami, zbudowała siatkę kontaktów, która regularnie i długofalowo służyła wymianie informacji oraz dystrybuowaniu materiałów podziemnych.

Brała również aktywny udział we wszystkich comiesięcznych demonstracjach ulicznych w Krakowie; na Rynku i na Wawelu a potem w Nowej Hucie - od stanu wojennego aż do roku 1989. W swoim mieszkaniu współredagowała, drukowała a także składała niektóre z nich m.in niezależne pismo „6 sierpnia” czy tomiki poezji i literatury podziemnej m.in Józefa Mackiewicza, Witolda Gombrowicza i Josifa Brodskiego. Była wielokrotnie zatrzymywana przez Milicję Obywatelską a jej mieszkanie było rewidowane. Pomimo tego był to stały punkt na mapie kontaktowej i informacyjnej podziemia antykomunistycznego.

Małgorzata Ścisłowicz (1966)



W szkole średniej (IX LO w Krakowie) była współtwórczynią Tajnej Organizacji Licealistów TOL („Tolek”), prowadzącej różnorakie akcje antykomunistyczne. W ramach tzw. Czarnych Protestów, organizowała „milczące czarne przerwy”, przygotowywała i rozwieszała transparenty, drukowała i rozklejała ulotki.

W mieszkaniu rodzinnym w Krakowie przy ul. Urzędniczej znajdował się stały punkt składania i kolportażu prasy i wydawnictw podziemnych, prowadzony wraz z matką Ireną Ścisłowicz. W latach 1981–1989 brała udział praktycznie we wszystkich demonstracjach ulicznych w Krakowie i w Nowej Hucie, w akcjach układania „kwietnego krzyża” przy tzw. Studziencie Badyłaka.

W 1984 r. podczas niepodległościowego Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej została aresztowana w Łącznie i zatrzymana w areszcie w Jędrzejowie, z którego udało jej się uciec. W następnych latach brała udział w kolejnych Marszach I KK, za co została uhonorowana w 1986 r. Odznaką Marszową. Wraz z Markiem Bikiem i Wojciechem Pęgielem przygotowywała i redagowała pismo *6 sierpnia*, którego matrycę wypisywała na własnej maszynie do pisania. W latach 1981–1989 brała udział w zasadzie w każdej akcji organizowanej przez grupy działania KPN oraz Ruch Wolność i Pokój.

W 1985 roku uczestniczyła w głodówce protestacyjnej w Krakowie-Bieżanowie. W 1984 roku brała udział w akcji liczenia wyborców. W 1988 i 1989 roku uczestniczyła w demonstracjach studenckich w celu legalizacji Niezależnego Zrzeszenia Studentów oraz brała udział w strajku studenckim na terenie miasteczka studenckiego w DS „Akropol”.

Wielokrotnie zatrzymywana przez Milicję Obywatelską, legitymowana i zwalniana, wiele razy odmawiano jej wydania paszportu. Za całokształt swojej działalności została odznaczona w 2018 r. przez Szefa UdSKiOR Medalem „Pro Patria”.

Barbara Tarnowska (1934)



Absolwentka Akademii Medycznej w Łodzi (1956). Od 1956 związana ze szpitalem w Zakopanem; lekarz w pogotowiu ratunkowym, kierownik Stacji Krwiodawstwa w Zakopanem. Od 1994 na emeryturze. Od 1980 w „S”; przewodnicząca Komitetu Założycielskiego „S” w szpitalu, przewodnicząca KZ „S”; wiceprzewodnicząca MKK „S”, 1981 delegat na I Krajowy Zjazd „S” Służby Zdrowia w Gdańsku.

13 XII 1981 zatrzymana i przesłuchiwana na KM MO w Zakopanem. 1981–1988 inwigilowana przez SB m.in. ws. nielegalnego przekraczania granicy w Tatrach w zw. z przerzutem wydawnictw bezdebitowych oraz w zw. z rozpracowaniem działaczy zakopiańskiej „S”; zastraszana i wielokrotnie przesłuchiwana; kolportowała prasę podziemną i wydawnictwa podziemne (odbierała je od S. Żurowskiego), brała udział w spotkaniach z działaczami „Solidarności” z całej Polski, organizowała pomoc dla represjonowanych. Przepisywała i kolportowała komunikaty „S” dot. sytuacji w kraju.

1 maja 1983 r. uczestniczka kontrmanifestacji w Zakopanem (ukarana grzywną). Autorka petycji do władz o uwolnienie więźniów politycznych. Współorganizatorka akcji wypoczynkowej dla rodzin represjonowanych. Uczestniczka Duszpasterstwa Ludzi Pracy i organizowanych przez ks. Mirosława Drozdka konferencji i wykładów. Rozpracowywana przez MO/WUSW w Nowym Sączu w ramach SO krypt. Związkowcy, Klon, Regle, Barbara. W latach 1989–1991 aktywnie zaangażowana w tworzenie KO „S” w Zakopanem. 1994–1998 wiceprzewodnicząca Rady Miasta Zakopane. Odznaczona Krzyżem Wolności i Solidarności (2011); Nagrodą Burmistrza Miasta Zakopane (2009); Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości (2023).

Elżbieta Turnau (1933-2015)



Była córką Zofii i Stefana Turnauów oraz wnuczką zmarłego w 1925 r. Jerzego Turnaua, założyciela Wyższych Kursów Ziemiańskich we Lwowie (zwanych popularnie „Kursami Turnaua”). Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, kierunek biologia (1956); w 1966 doktorat, w 1979 habilitacja.

Od 1956 członek Polskiego Towarzystwa Geologicznego. 1956–2004 zatrudniona w Instytucie Nauk Geologicznych PAN w Krakowie.

W l. 1976–1980 kolporterka wydawnictw KOR, KSS KOR. We wrześniu znalazła się w grupie inicjatywnej zakładającej związek w Instytucie Nauk Geologicznych PAN. Była zaangażowana wraz z Krzysztofem Görlichem i Janem Środoniem w obsługę Tymczasowego Punktu Koordynacyjnego NSZZ PNTiO (Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty), prowadzonego w siedzibie Instytutu w Krakowie. Była następnie przewodniczącą Koła NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Geologii Dynamicznej.

Swoją działalność opozycyjną kontynuowała po wprowadzeniu stanu wojennego, już w formie konspiracyjnej. W 1982 r. była łączniczką Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Małopolska (RKW „S”) z Ogólnopolskim Komitetem Oporu (OKO) oraz księgowała wydatki RKW w formie zaszyfrowanej w swojej kartotece megaspor karbońskich.

Brała ponadto udział w pracach poligraficznych w podziemnej drukarni, założonej z inicjatywy Józefa Śreniowskiego i przy współudziale Mirosława Szymańskiego. Prowadziła również stały zakładowy punkt kolportażowy. Udostępniała swoje mieszkanie na potrzeby działalności podziemnej, w tym i na drukarnię. 22 kwietnia 1982 r. została zatrzymana w swoim mieszkaniu przez funkcjonariuszy Komendy Wojewódzkiej MO w Krakowie w związku z podejrzeniami kontaktów z Eugeniuszem Szumiejką, współzałożycielem OKO. Zwolniona po 48 godzinach.

Rozpracowywana przez KW MO/WUSW w ramach SOR krypt. Peleton. Od 1985 członek Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Od 1992 prof. nauk o ziemi. Członek stowarzyszeń międzynarodowych. Od 2005 na emeryturze. Odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi (1991), medalem Zasłużony dla Geologii Polskiej (2006).

Józef Winiarski (1946)



Działacz Solidarności (1980-89) w Sądeckich Zakładach Elektro-Węglowych Nowy Sącz, zaangażowany w Duszpasterstwo Ludzi Pracy (ks. Adam Wiktor), prowadził aktywną działalność opozycyjną w stanie wojennym. Działacz KPN Okręg Podhalański; udział w kolportowaniu wydawnictw podziemnych, zatrzymywany i przesłuchiwany za działalność opozycyjną, w tym udział w nielegalnych demonstracjach i akcjach ulotkowych. Posiada status działacza opozycji antykomunistycznej.

Jan Wszółek (1939-2015)



Urodzony w Binarowej, absolwent LO w Bieczu, ukończył Wydział Filozoficzno-Historyczny UJ w 1962, doktoryzował się pod kierunkiem prof. Henryka Werszyckiego w 1967, autor licznych publikacji dotyczących dziejów Polski w XIX ogłaszanych w czasopiśmie naukowych oraz w Polskim Słowniku Biograficznym, a także monografii Binarowa wieś królewska 1348-1948. Po studiach podjął pracę w Państwowym Domu Dziecka nr 2 W Krakowie, gdzie jako nauczyciel i wychowawca pracował 36 lat, zyskując uznanie i nagrody M. Krakowa, Ministra Oświaty oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej. Był nade wszystko pasjonatem i znawcą problematyki opieki nad dzieckiem, inicjatorem utworzenia Krakowskiej Rady Domów Dziecka oraz zmian systemowych w tym zakresie, w okresie Solidarności 1980-81 oraz po 1989 roku. Jego pełne pasji i znawstwa prace opisali we wspomnieniach: Małgorzata Kotarba (Gątkiewicz) współpracowniczka KOR i SKS oraz Janusz Olesiński pedagog, b. Dyrektor MISTiA a obecnie Prezes Fundacji „Małopolska Izba Samorządowa”.

Był działaczem opozycji demokratycznej, pod pseudonimem „J. Lubin” publikował w piśmie „Myśli Nieinternowane” m.in.: Historia dla szkół: fałsze-mity-polemiki (1986), Komunści na wsi polskiej 1944-1986 (1988) Brał czynny udział w strukturach WMN, uczestniczył w badaniach frekwencji wyborczej, kolportowaniu wydawnictwa WMN, oraz w kampanii wyborczej 1989.

Marcin Zaczek (1960)



Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie (1985), dr. nauk med. (1994), kardiolog. W latach 80. ub. w. był zaangażowany w podziemny ruch wydawniczy jako student, a następnie lekarz akademicki. Współpracownik Krzysztofa Budziakowskiego, który utworzył Krakowskie Towarzystwo Wydawnicze i wydawał podziemne publikacje w oparciu o oficjalnie działające zakłady małej poligrafii. Nadzorował druk książek KTW, poczynawszy od uzgodnień z drukarzami, poprzez odbiór wydanych egzemplarzy i przekazanie ich do kolportażu. Prowadził osobiście bardzo odpowiedzialne i ryzykowne działania związane z wydawaniem książek i czasopism w okresie stanu wojennego a także transportował nakłady z tych wydawnictw do centrów kolportażowych. Uhonorowany Medalem „Niezlomnym w słowie” (2010), Posiada status działacza opozycji antykomunistycznej, odznaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2018).